

1.1 Moviment de terres

El **moviment de terres** pot constituir el primer pas per a materialitzar el projecte d'una nova explotació vitivinícola, reparcel·lar o, simplement, ampliar la superfície de vinya conreada. En aquesta fase es requereix sovint de pales carregadores, retroexcavadores, dúmpers o camions, així com del no menyspreable esforç humà.

El condicionament morfològic del terreny permet cercar la superfície, pendent i orientació final desitjades, tots tres paràmetres en relació directa amb la millora de l'explotació i amb l'optimització de recursos, com per exemple la mecanització de les tasques.

En d'altres ocasions, el moviment de terres es durà a terme per a obrir camins i accessos a les finques.

Parcel·la en fase d'excavació.

Aterrassament de parcel·les en una vessant.

Formació de talussos en una esplanació.

Efectes del moviment de terres

Les vinyes projectades en terrenys de cert pendent (>5%) comporten esplanacions, rebaixos o recrescudes del sòl fins obtenir el perfil òptim per al treball agrícola. En aquests casos, assolir l'objectiu final pot suposar, alhora, afeccions a la pròpia finca i també als espais colindants, ja sigui a parcel·les agrícoles veïnes o al propi terreny natural (bosc, torrents, etc.).

Les afeccions més comunes degudes a una manca de previsió en el remodelatge del terreny són:

- L'erosió i pèrdua de sòl per arrossegament superficial.
- Escorrenties no desitjades.
- Aparició d'entollaments.
- Pèrdua de vegetació.
- Ferides visuals en el paisatge: canvis cromàtics i microtopografies incoherents amb l'entorn.

MOVIMENT DE TERRES I RESTAURACIÓ

Evitar l'erosió i conseqüències del sòl

- **Decapatge i aplegada** de la terra vegetal per a poder disposar de sòl apte en la futura tasca de revegetació de marges, talussos o qualsevol altre terreny afectat.
- **Decapatge**: extracció dels horitzons d'interès (típicament 0 i A), prèvia realització de cales per determinar la profunditat o gruix a decapar.
- **Abassegament**: fer munts de 1.5 m d'alçada màxim i ubicar-los en llocs adients per a que no es compactin ni contaminin. Si cal, es milloraran amb esmenes orgàniques.
- **Pendent òptim dels talussos**: generar pendents > 33° comporta dificultats per a la implantació vegetal: risc d'erosió per arrossegament superficial de les terres en cas de pluges i formació de xaragalls.
- **Disseny d'una xarxa de drenatge adequat**.
- **Estabilització mitjançant revegetació**: és la forma més segura i eficient per a retenir les terres i integrar paisatgísticament les ferides visuals en el terreny.

EFECTES PAISATGÍSTICS DELS DIFERENTS TIPUS DE TALUSSOS				
Tipus de talús	*H:V	Graus	Tipus de substrat	Efectes
1 	2:1	25°	Sòl	Alta ocupació de l'espai Restauració fàcil Morfologia natural
2 	3:2	33°		
1 	1:1	45°	Roca meteoritzada o transició a sòl	Menys ocupació de l'espai Dificultat en la restauració Morfologia artificial

* Relació entre la distància Horitzontal (H) i la Vertical (V).

S'entén per **moviment de terres** qualsevol treball mecànic que comporti extracció, reblert o transport de terres. Així doncs, el decapatge de terra vegetal, els terrabuits, els buidats i excavacions, els terraplenats, el sanejament i reperfilats, així com el transport de terres són operacions que podem considerar pròpies d'aquests treballs

Podem considerar un **talús** com una zona del terreny on s'han eliminat terres per a disminuir-ne l'alçada (desmunt) o, bé, s'han afegit per augmentar-la (terraplè). Els marges de bancals són talussos que separen dues feixes conreades.

Talús suau amb terra vegetal estesa, preparat per a ser revegetat.

Evitar la pèrdua excessiva de vegetació

- Minimitzar l'**esbrossada i tala selectiva** prèvies al moviment de terres i procurar el transplantament dels peus arboris o arbustius d'interès. Aquesta tasca és essencial en la formació de desmunts a mitja o a peu de vessant i en terrenys propers a cursos fluvials.

Disminuir l'impacte paisatgístic

- En reblerts i abocament de terres sobrants cal **evitar les zones més sensibles** des del punt de vista ambiental (lleses, zones inundables, vegetació d'interès, etc.) i vetllar per microtopografies adequades amb l'entorn.
- Potenciar els **aterrossaments intermitjos** en lloc de grans explanacions.

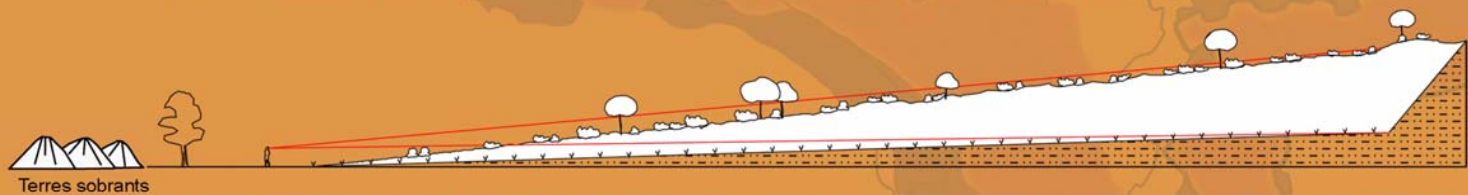
Aterrossament amb marges vegetals,

Talús tractat amb geocel·les: abans d'estendre la terra vegetal i un cop desenvolupada la capa herbàcia.

Instal·lació de manta orgànica de iute o coco sobre talús.

Talús sense cap tractament amb símptomes evidents d'erosió i xaragalls.

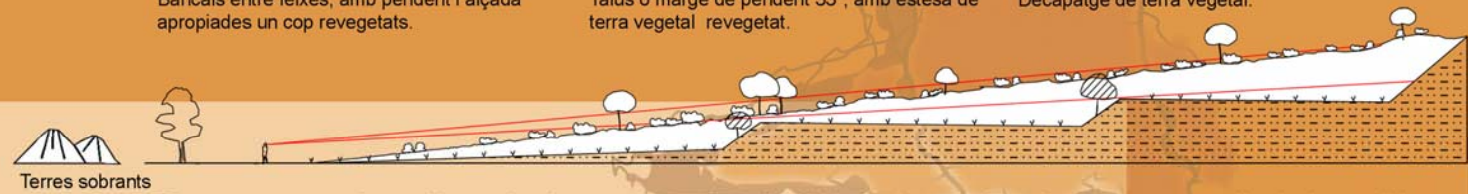
Les grans esplanacions a peu de vessant comporten un gran volum de terres a abocar i en general s'integren poc en el paisatge. En aquests casos, per als talussos preexistents amb pendent lleugerament superior a 33° o amb símptomes d'erosió, es pot recórrer a la bioenginyeria (mantas orgàniques, fagines amb restes de poda, geocel·les, etc.).

Bancals entre feixes, amb pendent i alçada apropiades un cop revegetats.

Talús o marge de pendent 33° , amb estesa de terra vegetal revegetat.

Decapatge de terra vegetal.

Els aterassaments intermitjos amb talussos suaus, tipus 3H:2V i alçades al voltant de 2 m, permeten disminuir sensiblement el volum de terres a abocar i reduir, mitjançant els bancals i llur plantació, l'impacte visual. En general no són tant agressius amb la topografia i paisatge originari.

Glossari

Bioenginyeria: Estudi de les propietats tècniques i biològiques de les plantes vives i de la seva utilització com a elements de construcció en les obres de recuperació de l'entorn ambiental, de manera aïllada o en combinació amb materials inerts com ara la pedra, la fusta i l'acer.

Geocel·la: Estructura de polietilè en forma de rusc, amb cel·les de mida i diàmetre variables, emprada per a la retenció de sòls en talussos rocosos o impermeables on es fa difícil la implantació vegetal. La geocel·la s'expandeix en forma d'acordió i s'assenta sobre el terreny per a ser posteriorment reomplerta amb terra vegetal.

Manta orgànica o biomanta: Estructura en forma de manta voluble, constituïda per un entramat de fibres vegetals deshidratades, utilitzada per a la protecció i estabilització de sòls en pendent.

Referències

- dd.aa. "Manual de estabilización y revegetación de taludes". Entorno Gráfico, SL. Madrid, 1999.
- Regis, Ambroise. "Les pressions et les enjeux paysagers concernant les sites viticoles. Étude thématique: Les Paysages culturels viticoles". Cadre de la Convention du Patrimoine mondial de l'UNESCO. ICOMOS, 2005.
- Text refós de la Llei d'Urbanisme. Decret legislatiu 1/2005. Art. 179. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Generalitat de Catalunya, 2005.
- Projecte de decret pel qual es regula la intervenció ambiental en el procediment de llicència urbanística per a millora de finques rústiques mitjançant obres de reestructuració i anivellament. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya, 2005.

Altres fitxes relacionades

- Fitxa 1.2 Xarxa de drenatge
- Fitxa 2.1 Xarxa de camins
- Fitxa 2.2 Vegetació de marges i vores

**Generalitat
de Catalunya**

**Associació
"Al Penedès, Vinyes"**

Empreses col·laboradores

· AGUSTÍ TORELLÓ MATA · CAN FEIXES · CASTELLROIG · GRAMONA · JANÉ VENTURA · LLOPART · MAS COMPTAL · NADAL · PARATÓ · PARDAS · RÀFOLS DELS CAUS · RAVENTÓS I BLANC · RECAREDO · SOT LEFRIEC · TORELLÓ